

sok hatalmas külső befolyások mellett oly sokra fejlődtek, hogy már a kihívó, támadó fellépések számos jelenségeivel találkozunk; a csupán társadalmi működés elégséges nem lehet. Nem rendelkezik annyi erővel, annyi tekintéllyel, a mennyi ily nehéz helyzet követel. Csupán egyel nem szállhatunk szembe a siker reményével, a támadás és a támadók rendelkezésére álló és általuk ritka erélyvel, szívóssággal, természetesen alkalmazott eszközökkel.

E mellett még a legjobb esetben is a társadalmi működésnek hatása csak lassu, apró fokozatos sok évek eredménye lehet, lenne még akkor is, ha olyan magyarság védegyeletre bírának szálni magukat. Mi azonban nem várhatunk: a helyzet tenyegető állapotában oly eszközökhöz kellünk nyúlunk, melyek gyors, hatályos eredményt biztosítanak. Okvetlen szükséges, hogy a társadalom és a politika minden tényezője egyesülten latba vessen minden erejét. Meg kell nyernünk a kormány, a törvényhozás, sőt még az egyházak közreműködését is.

Epen ezért nem elég, hogy alapszabályaink csupán társadalmi eszközökkel valósítható intézkedések szűk körére szorítkozzanak. Hanem igen is határozott és ki is mondott feladatunk kell lenni: hogy figyelemmel kísérje a magyarosodás minden mozzanatát; figyelje meg, sőt ellenőrizze a törvény és kormány minden intézkedését, rendeleteit, melyek a magyar nyelv terjesztésére vonatkoznak. Tartsa feladatának a kormány, vagy ha kell, a törvényhozásnak is figyelmét felhívni az általa tápasztalt hiányokra, vagy a netalán szükségesnek felismert újabb intézkedésekre. Legyen segélyére minden politikai oly mozgalmak is, mely az államnak minden intézményét, minden szerves organumait olyanná akarja tenni, hogy azok a nemzetiség és a magyar nyelv terjedésének

ne csak útját ne állják, hanem annak hatalmas tényezőivé váljanak.

Mind ezek oly feladatok, melyek célunk elérésére nélkülözhetetlenek, de csupán társadalmi működéssel el nem érhetők.

Nem tudjuk mikor zúdulnak fejünkre az európai bonyodalmak. De most legalább egy időre szünet állott be. Nincsen a ki megmondhatná, meddig fog tartani, valószínűleg sokáig nem, semmi esetre oly sokáig, hogy a csupán társadalmi működés eredményének valósítását megérhessük.

Többet kell hát tenni, gyorsan, haladéknélkül. A siker biztos, ha nem tévóvázunk, ha megértjük, hogy eme három dolog okvetlen szükséges:

Nyíltság, Buzgóság, Bátorság.

Ne rejtjük célunkat kas alá; amúgy is tudja ország-világ, tudják az idegen fajok, hogy végcélunk a magyarosodás terjesztése, nemzetiségünk tömörítése. Mondjuk ki tehát ezt nyíltan már az alapszabályokban is.

Legyünk buzgók; ne csak nevünkét és pár filléreinket adjuk oda, — de legyen az együletnek minden tagja a kifizető célnak megannyi apostola mindentűt és minden időben.

Legyen bátorságunk nyílt síakkal fellépni. Fajunk személyes bátorsága nem szorul bizonyításra. De politikai bátorság dolgában még legjobb államférfiaink sem ütötték meg mindig a mértéket. Most is sokan találkoznak, a kik a burkolódzást, az equivóciót szükségesnek hirdetik. Félnék, tartanak, mert nem ismerik a nemzet erejét, és abban nem bíznak.

De ha az elbizakodás hiba, a túlságos óvatosság még nagyobb. Legnagyobb a diplomatiszálás azok részéről, kik annyira nem értenek hozzá, hogy ellenfeleinkben oly rövidlátást tesznek fel, a melyet egyetlen leplezgetéssel félre lehet vezetni.

Ismételtem, nagy feladat áll előttünk, de nagy bátorságnélkül soha senki és sehol sem teremtet, mi sem fogunk teremteni.

Perczel Miklós,
orosz képviselő.

HIREK.

Ö felsége Erzsébet királyné nevenapja alkalmából a lyceumi templomban: fényes isteni tisztelet tartott, mely alkalommal maga a megyés püspök Dulánsky Nándor ó excellentiája nagyüzamu segédlet kíséretében celebrált. Az isteni tiszteleten az összes hatóságok testületileg képviselve jelentek meg. A város, a megye, a jogakadémiai kar, a törvényesék, a kir. ügyészség, a posta és pénzügyigazgatóság számos képviselői voltak jelen. Azonkívül a katonatisztkar Fortynak a honv. főparancsnok adalátusával az isteni jelenet meg. Előadásra került Horáck D-dur gyönyörű műsége, mely valóban összes részleteivel a zivokig hatott. Azonkívül — Führertől a gradualét és Drobischtlől az offertoriumot adta elő kifogástalanul precíz módon — a fájdon mindinkább ritkábban teljes számban fellépő templomi zenekar. Mindenek felett pedig meg kell említenünk az elragadó szép Agnus Dei-t — mely d-moll — félket-eselő hangnembben tartva — a sopran és tenor művészen előadott soloival — a szó legszorosabb értelmében az áhitat földön tuli regioiba vezető a hallgatót.

† Mendlik Agoston. Városunk egy kimagasló fiának gyászavatallánál hullnak az őszinte részvét könyvel. Mendlik Agoston pécs-bálvárosi plebánus és címzetes apát költözött a jobb házába. Kegyelmes jutott a szerencse oly általános és igaz szeretetet vívni ki maga részére hívei, társai, barátai és az egész közönség részéről, mint a derek férfúnak, de kevés is találkozik az életben, aki állása terheit oly neves buzgalommal viselje, mint ő; nem! nem annyit tett, mint amennyit kötelessége lett volna tenni, ő szive egész bevével fáradozott azon, hogy híveinek atyja, a hozzá folyamodóknak bölcs tanácsadója, és minden neves ügynek buzgó és fárdatlan harcosa legyen. Qitthonában szorgalmasan dolgozva ha szemléte őt az ember, látta benne az ismeretek tudós buvárat; a templomban a buzgó pap mintaképe, a szószéken a hívek fárdatlan tanítója volt, aki szívből eredő szép beszédeivel ügyesen tudott a hallgatók szívét utatörni, hogy a vallás neves eszméit ide beplántálja; a társaságoknak kedves tagja volt mindenkor, aki szellemes ötleteivel, józad adomáival kellemes szórakoztatta környezetét. Azt meg épen nem hallgathatjuk el, hogy mennyire bő-

sziklatra is visszaverődik és így az is halovány kék színben játszik. An idegenek csaknem mind csalódsággal térnek vissza, s az elégedetlenség fokozza, hogy a pár percnyi utat csónakokint három lírát kellett fizetnünk az olaszok nagyobb díszőségére.

A megtekintésre kevésbé érdemes barlangot Kopisch horoszói költő fedezte fel 1826-ban. Ő igen lékiesen ír róla; többi között ezeket mondja: „Man wird sich sonderbar überrascht finden, das Wasser blauem Feuer ähnlich die Grotte erfüllen zu sehen; jede Welle scheint eine Flamme.“ De nála az élénk képzelet valószínűleg nagyobb szerepet játszott, mint a valóság. Innét a kikötőhöz tért a hajó. Itt szintén csónakon juthattunk a partra, hol nagy a bű-hó, midőn az idegenek kiszállnak. Az ember alig tud kibontakozni a toladók nép közül; egy sorog számár, 16 is utunkban áll, melyekkel a hegyes szigetet bejárni szokás. Mi a lovat választottuk, a melylyel kevésbé fáradsáms a séta.

A kolló nyugvás után két óra tájban megindultunk. Capri városka az első állomás. Mintegy 2500 lakossal bíró szégyenes helység. Házal alacsony lyukak, de verandákkal és kortekkel többnyire rendelkeznek. Az utcák azonban nevelésgesek; oly szűkek ugyanis némely helyen, hogy két szemkötést lévő ablakban álló asomardó kényelmesen kőzfogással átvértehető egymást. Nem bíszed kedves olvasó? Mondok tehát még valamit.

Az utcán át mint lovagok, természetesen csupán gázmérsarokban haladhattunk. Egy jó nőike az utcának csufolt uton kised kementében gesztenyét süttött, a mitől egyik társam deli paripája megvadulván, miután felrugta a tűzhelyet, utánam vágatott. Remegő barátom nem tudván vissza tartani, lova mellőm furakodott s képzeld mi történt? Megrekedtünk a szósoros örteményben, s csak nagy ügygyel-bajjal voltunk képesek kimenekülni a kényes helyzetből. Nagyobb szerencsétlenség különben nem történt.

Az ut folytatólag a városon kívül is igen rossz; meredek, köves, ugyannyira, hogy lovaink minduntalan oleséssel fenyegettek. A vidék azonban igen kelemes. Viruló kertek és szőlők között előkelő villák foglalnak helyet; a szelid klíma és örökös tavasz sokat idecsal tőle is.

Lassan felértünk a kanyargós uton az u. n. Monte Balara, mely 600 méter magas sziklahegy. A legmeglepőbb, hogy a sziklapart meredeken; csaknem egészen függőlyesen emelkedik fel. A magasban egészen a szőlen nyugvó korlát mellől letekintve csaknem szédülés fogja el az embert. A magasság még inkább feltűnik, midőn a caucsról követ vetnek a tengerbe, melynek lejutására 7—8 másodperc vála szükséges. Innét a bájoló tengerre tekintve, midőn megzendül az enyhe szello és a bűgő ayrenek kedves harmóniája, a lélek önkénytelenül a melancholia litkos világába szárnyal.

Nem osoda, hogy a római császárok kedvence tartózkodási helye volt itt, s ugy Augustus, mint Tiberius palotákat emeltek a sziklára, melynek romjai még ma is láthatók. A történelem feljegyzése szerint az állatias Tiberius ugy a számára összegyűjtött nő személyeket, mint az ide számított elítélteket a magas szikláról a tengerbe dobatta s egyebek után abban találta legfőbb gyönyörűségét, miként zúzza össze a kiálló sziklaroncs lezúbanó vóres áldozatait.

A legmagasabb ponton kis kápolna áll, melyet egy remény őriz.

Visszatérvén alantabb a tengerpart mellett az u. n. „Arco naturale“ tárult előnk, mely — mint neve is mutatja — a természet által alkotott sziklav, mely a tengerbe nyuló talapzaton emelkedik fel s mint ritka képződményt érdemes megtekinteni.

Ezután, a sziget tulsó felére, Anacaprihoz lovagoltunk: Itt a legnagyobb és a fűvezető serpentina, mely az óriási magasságu hegyoldalon kertek és villák között lassan emelkedik feléle, ugyannyira, hogy futva haladhattunk előre. Alattunk a tenger; előttünk a Vesuv tündököl.

Feljutva a hegytetőre, Anacapri 2000 lakossal bíró városkára bukkantunk. Itt szintén, mint valamely a tenger közepéből kitérő rongyeg toronyból körültekintetheti mindenfelé. Nápoly, Vesuv, utána a messze szárnyaló hegylánc, majd

kezű volt az adakozásban; oh! mily sokat tudnak arról beszélni azok, akiknek szeméről a szükség, a fájdalom, a nélkülözés, a kétségkötényét letörölve alamszólakodásával. Dacára, hogy már a '60-ik évében lepte meg a halál, még mindig korán ragadta ki őt körülből, mert sok nemes ügynek lett volna szüksége még rá, melyeknek kezdeményezője, másoknak ismét buzgó tagja volt. 1831. március 13-án született ő Pécsen, ahol atya elemi iskolai tanító volt, kinek jó emléket sokak őrzik szent kegyelettel szívükben mai napig is. Gimnásiumi tanulmányait itt helyben befejezve, a papnevél intézetbe lépett, hol a szép tehetségű ifjút fel is karolták, és theologiai tanulmányai végzésére Budapestre küldötték a központi papnöveldebe. Aldozárrá 1854. március 14-én szenteltetett s mint ilyen Szabéyban és Bonyhádon összesen 2 évig mint paplán működött. 1856-ban Pécsre helyeztetetett, mint népiskolai titkárság, és e terhes állomásán még mint irodalmár és hitvezető is kitűnő eredményt működött. Sok éven át adott ki egyházi beszédek, melyek a tapintatos és okos lelkipásztor szellemét szépen visszatükrözik. 1871-ben a közkeveltségű kedves férfit Pécs városa belvárosi plébánosává választotta, a hol a mai napig ritka buzgalomban és fáradszalon tevékenységben halálá napjáig példásan működött. 1873-ban a pécsi egyházközség elnökségévé, nemsokára püspöki szentszéki elnökévé nevezetett ki; 1877-ben a bold. szűz Máriáról nevezeti címzetes apátsággal és 1881-ben a Ferencz József lovagrend érdemkeresztjével tüntette ki a királyi felség kegye. Sok évig volt buzgó elnök a helybeli kath. legényegyletnek is. És így e förfú több nem a miénk. Atragadtuk körülből a halál, de a jó emléke szívünkben, míg csak egyetlen egy lesz a földön azok közül, akik őt személyesen ismerték, és vele bármilyen összeköttetésben voltak. Jöjjetek ravatalához és hullassuk a kedves tetem fölött az őszinte szeretet, de egyszerűságot a fájdalom könyeit is. Mi hisszük, hogy ő is szívőbe zárta pécsi híveit, barátait és minden ismerősét. és szívesen az eldőlő tekintetünk az égől, hova erőnyi jutalmát elveszűd lelke költözött. Tegyük ravatalára a hála koszoruját, és ba a fájdalom dúl kobunkban elhunyna felett, örvendjünk annak, hogy a miénk volt igazán, míg szíve dobogott. Aldott legyen emléke, nyugodjék békében!

A dunántúli közművelődési egyesület alakuló gyűlése csütörtökön tartott meg a megyebeli ügyteremben a dunántúli rendkívüli részvételével. A nagy díszterem zsúfolásig megtelt a küldöttségi tagokkal és az ügy iránt érdeklődő dunántúliakkal. A gyűlést Széll Kálmán nyitotta meg, köszönőtet és örömet fejezve ki a tanúsított nagy érdeklődésért, mely a

Dunántúliak dicsőségére válik. Az ülés elnökéül egyhangulag Széll Kálmán választották meg, ki a megválasztást megköszönve szép beszédben fejtegette a közművelődés fontosságát, úgy azt is, hogy e téren a társadalom az államnak segítségére álljon. Majd Békai Gyula Gusztáv fejtegette a Dunántúli közművelődési egyesület szükségességét és céljait, utána Belső Gyula Ed. Vasvármegye alispánja, Makfalva Gyula Somogyvármegye küldötte szólottak, mi közben a nagyszámú megjelentek, kik az ügygel már otthon tisztában voltak, türelmetlenül ohajtották az alapszabályok tárgyalását, mi meg is történt, elfogadtatván azok. A közgyűlést a Vigadó teremben az elmaradhatatlan banket fejezte be, mely a legkedélyesebb hangulatban folyt le. A közgyűlésen Pécsről és Baranyából ott voltak: Kardos Kálmán főispán, Aidingner János polgármester, Pereszeli Miklós, Czizser Akos országgyűlési képviselő, Toszt Gyula alapítványi főtiszt, Dr Zára a Karoly kamarai titkár és lapunk szerkesztője Feiler Mihály. Reméljük, hogy az új egyület már legközelebb eredményes tetteket fog fölmutatni szép és tág működési terén.

A dunántúli közművelődési egyesület elnökevé Széll Kálmán, alelnökévé Békai Gyusztáv és Pallavicini választották meg.

Forlányk Gyula altábornagy f. hó 18-án az esti gyors vonattal 7 óra 35 pkor városunkba érkezett és 19-én este 11 óra 40 pkor indult vissza Bpestre.

A pécsi ipariszkola ügye nagy léptekkel közeleg megvalósulása felé. Ez intézetet állami segély mellett a kereskedelmi és iparkamara fogja létesíteni és működését a jövő iskolai évről fogja kezdeni. A kamara az intézetnek a középiskolai rangfokozatot akarja biztosítani, mit csak helyesséltünk. Az intézet szervezte ügyében Dr Zára a Karoly kamarai titkár e héten fogadtatott a kereskedelmi miniszter által előterjesztés és megállapodás céljából. A kormány a pécsi ipariszkola költségeiből 2000 frttal fog járulni.

Hangverseny. Ondricek Ferenc cs. és kir. kamarai hegedűművész mint már mult számunkban jeleztek szardán november hó 26-án tartja a négyület helyiségében hangversenyt. Ondricek még egy számual Beethoven g. Dr ur románával hívottam meg a műsört. Érdekes a tenni még a műsört, hogy Karner István ur végzett budapesti Conservatorista Moszkovszki Scheró Vaise és Roinecka „In der Kirche“, „Hinaus in die Welt“ darabokat zongorán fogja előadni s ki a zongora kíséretet elővalni is szives volt. Ondricek rendkívül sikkerrel hangversenyzett kedden Bécsben. A nagy „Musik-Verein“ terem zsúfolásig mag-

telt, s a közönség a művészt elbámulta teljes nyilatvánisával. Ondricek legközelebb Német-Svéd-Norvegországekban és Dániában fog művészi körutat tenni, jövő évben pedig Amerikába megy át. E hó 22-én Budapesten rendezendő hangverseny ez évad legfényesebb estének egyike lesz. Ondricek, Hamlik valamennyi szerint a legelső hegedűművész. Jegyek kaphatók Valentin Károly fia könyv- és zenemű-kereskedésében és este a pénztárnál.

Závodnik Elek veszprémi kir. jbirósági joggyakornok hosszas betegség után után, f. hó 12-én 25 éves korában jobb létra szenderült. A boldogultnak hűlt tetemét a hó 14-én d. u. 4 órakor tették örök nyugalomra a veszprémi alsóvárosi sírkertben. Aldás emlékre.

Saját kérelmére. O Felsége Petrovich Ferenc nagyváradi tankerületi főigazgató és kanonokot saját kérelmére főigazgatói állásától fölmentette és megengedte, hogy neki ez állásban kifejtett sikeres szolgálatait elismerése nyilvánítások.

Munka után. Fekete Gedeon pastvidéki kir. tszéki aljbíró, miután Mohácsnál közel egy évig a betétszerkesztési munkálatokat vezette, azokat Maissan és Nagy-Nyáradon befejezve, visszatért előbbi állomására Budapestre.

A borjád lev. templom- és iskola építésére a király 100 frtot adományozott. Az új templom már föl is szenteltetett. A fölmentelés ünnepélyén Nádosy Kálmán egyházközségi főigazgató is jelen volt.

A pécsi kereskedő ifjak egylete a hó 16-án tartá közgyűlést a tisztikarnak alapszabályszert kiegészítésé céljából Krausz Ignác alelnök elnökelte. Megválasztották: Bánaggygyá M a u t n e r Soma, ellenőrök: K e i n f e l d Odón, könyvtárossá N a g y Sándor. Választmányi tagokká: Mezei Mór, Berger Miksa, Neumann Gyula, Kuh Miksa, Spert Vilmos. Póttagokká: Weisz Mihály, Kohn Mór, Tausz Samual.

A pécsi ügyvéd kamara fegyelmi bírósága részéről ezenel közhírré tétetik, hogy Róbor József volt kir. aljbíró, jelenleg mohácsi ügyvéd, a pécsi kir. tszék által 1890. évi 547/B sz. határozattal hivatali-sikkasztás miatt jogérvényesen vád alá helyezettvé, nevezet ügyvéd az ügyvédség gyakorlatától ezen büntény végbefejezéséig, a m. k. Curia által helyben hagyott f. évi 167/II. sz. határozattal az 1887. XXVIII. t. cikk 4. §-ának b) pontja értelmében fölfüggesztetett.

Az egyházmegyéből. Újváty Miklós belvárosi káplán püspöki actuariusas és helyettes szentszéki jegyzővé nevezetett ki. — Walter József káplán Mágocsról Pécsre, Schmeiler Alajos Kéméndről Szakadára, Hannay

a tenger, Ischia közézik a koszoru ékes virágait, melyeket az ópen lotúnó nap végső sugarai aranyos zománcok bintettek be.

A csak hét kilométer hosszú de igen magas sziget főbb nevezetességeit megtekintvén, visszatérünk hotelunkba, mely alatt a tengerpart mellett fekkdt. Az éjot itt kellett töltönnök, s így csak másnap reggel indulhatunk utolsó célpontunkhoz Ischia a szigetére.

Kora reggel szállottunk hajóra. Az idő ismét kitűnően kedves volt. A levegő kiséss hűvös ugyan, de a felcsió nap melegengető sugarai ellensúlyozták. A tenger sima volt, mint a tükör, s azért tengeri betegség sem kísértett, s az utasok legnagyobb része a fedélzetre szállt. Az ut mindazonáltal bosszas volt, mert a postahajó csaknem az egész éjjelt megkerül, Capriból Sorrentoba, innót Castellamareba tér, bönnet azután egyenesen Nápolyba uszik.

Három óra multán értünk csak Nápolyba. Azon előny azonban osatályrészekül jutott, hogy a nápolyi táj a tengerrel, különösen midőn már közelebb juthatunk, teljes fenségsében gyönyörködtetett bennünket.

Kilenc óra lehetett, midőn Nápolyban kiszálltunk. Dőlőn 2 óráig kellett ama hajóra várakoznunk, mely Ischia szigetére veszőrel. Az időt felhasználni ohajtván, az itteni katakombákat kerestük fel egy pillanatra, melyek — mint a rómalak — keresztül kasul futó pincékhez

hasonlitának, a szűkebb részeken a martyrok sírjai, tágasabb téren érdekes mozaik képek szemléltetők.

Lassanként elérkezett az indulás ideje, s azért félkötökör betértünk a hajóba. A hajón egy ischiai kánonokkal szóba elegyedünk, ki felajánlotta lakását. Annál szivesebben fogadtuk, mert C a s a m o c c i ó l á b a n lakott, melynek megtekintése volt tulajdonképeni ósúnk

Megérkezvén kiséss körülfektettünk Ischia legnagyobb sziget Nápoly tájékán; szélesebb és magasabb mint Capri; ugyanis nyolc kilométer széles, Epomer hegye közel 800 méter magas. Tálaja vulkánteremtésű s gazdaság ásványforrásokban. Allítólag mint Capri, ugy ez is görög eredetű s némelyek a lakosokban még maiglan is görög vonásokat vélnék felfedezhetni. A görögökönél Pitheousa, a rómatknál Aenaria, a költőknel In erime néven fordul elő. Virg. erről is megemlékezik, midőn így ír:

Tum Prochita alta tremis durumque cabile
In arime Jovis imperis imposta Typhoo.

Aen. IX. 716—18.
Fővárosu Borgo d' Ischia, 9600 lakossal bír. Ekvése annyiban föltűnő, mert egy tengerbe nyúló 180 méter magas óriási trachit-golyón nyugszik.

Inót igen szép szórakoztató tengerparti ósvány vetet C a s a m o c c i ó l á b o s. Míg emlékeztünk, mind borsasztó stefencselenség szin-

helye volt ez 1883. jul. 28. este. Ekkor pusztított ugyanis az a rendkívül kegyetlen földrengés, melynek nem csupán az épületek, de két ezer ember is — fele idegen, fele benszülött — áldoztat esett. A vendéglőben épen bálimulatság tartatott, s negyvenen lelték sírjokat a táncosok közül a romok alatt. Ama pap, kinef szállva valánk, homlokán mely sebhelyet viselt; állítása szerint a szerencselenség emlékeje. A romhalom fölött jelenleg — nagyobb biztonság okáért — faházakban laknak. Az olaszok ebben egyik legkedvesebb tengeri fürdőjüket gyszólják, s miután az erőlközetlen értelmű igen magas fokra hágott, itt is lőten ujja nyilatkozott a hallatlan csapásban.

Másnap, azaz 24-én reggel hagytuk el a szigetet. 9 óra táján Nápolyba érkezvén d. u. 3 óráig kellett várnunk a Rómába térő vonatra. Az utolsó szabad órákat a nápolyi temető megtekintésére használtuk fel. Gyönyörű fekvése, a szabad kilátás Nápolyra és környékére, a rendezett fasorok, nem kevésbé a szebbnél-szebb kápolnák, remek szoborművek, a föld egyik legimpozásabb temetői közé helyezik.

A „S. Giovanni Carbonara“ nevű kápolnában látunk László (Anjou) nápolyi király Cleonai olasz mester által alkotott tündöklő monumentumát, melyhez hasonlót keresni igen, de talán nem igen lehet. Renaisanceba átmenő gót stílusban készült. Az alapozásokon a négy főörny személyesítve, a középfalkében László és nővére